

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Seurakunnan luottamushenkilöiden
teemamateriaalit 2023–2026

Sukupuolen moninaisuus

Late Mäntylä, Helsingin yliopistolaisten ja lhbtq+
-ihmisten pappi.

Seurakunnan luottamushenkilöiden teemamateriaalit 2023–2026

Kaikkien kirkko – vai normeihin sopivin?

- Luottamushenkilöt toivottamassa kaikki tervetulleiksi
- Kaikki seurakuntalaiset eivät kuitenkaan koe oloaan turvalliseksi kirkon toiminnassa
- Turvallisempaa tilaa pitää tulla aktiivisesti rakentaa myös sukupuolen osalta, sukupuolta ei pitäisi olettaa ulkonäön perusteella
- Olisi tärkeää puhua niin, että kaikki voivat kokea tulevansa nähdyksi ja kuuluvansa joukkoon. Esimerkki: ”Rakkaat sisaret ja veljet ja muut sisarukset Jeesuksessa Kristuksessa...”
- Jäävätkö vähemmistöt näkymättömiin? Kun auktoriteettihahmo kuvailee maailmaa ja siellä ei ole kaltaisiasi, se voi johtaa psyykkiseen epätasapainoon, vähän kuin katsoisit peiliin etkä näkisi mitään (Adrienne Rich)

Oletusten voima

- Mitä sinusta oletetaan, kun kerrot olevasi seurakunnan luottamushenkilö?
- Millaisia ennakkoluuloja vaikkapa ammattisi tai jokin harrastuksesi herättää?
- Miltä tuntuu, kun ihmiset olettavat sinusta asioita, jotka eivät pidä paikkaansa?
- Toiset ihmiset saavat harva se päivä kokea, että heidän sukupuolensa oletetaan väärin
- Haluaako ihminen tulla kirkkoon, jos hänen pitää pelätä, että häntä ei nähdä ja puhutella sellaisena kuin hän on?
- Toisen ihmisen sukupuoli ei ole sinun mielipiteesi.

Sukupuolikäsitys kulttuurissamme

- Sukupuoli on erilaisista geneettisistä, kehityksellisistä, hormonaalisista, fysiologisista, psykologisista, sosiaalisista ja kulttuurisista ominaisuuksista koostuva jatkumo
- Sukupuoli on aina kulttuurinen sopimus; meillä on pitkään oletettu ihmisen sukupuoli syntymässä jalkoväliin katsomalla
- Länsimaissa vakiintumassa sukupuolikäsitys, jonka mukaan ihmisen sukupuolen voi määritellä tai olla määrittelemättä vain ihminen itse
- Kaikki eivät ole vakuuttautuneet kulttuurissamme uudesta sukupuolikäsityksestä. Saat ajatella kuten haluat, mutta ihmisellä on oikeus tulla kohdelluksi kunnioittavasti.

Tasa-arvolaki

- Tasa-arvolaki velvoittaa kirkkoa uskonnonharjoituksen ulkopuolella eli työyhteisössä ja isossa osassa kirkon toimintaa
- *Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä* tarkoitetaan tässä laissa henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista ja jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. (7 § Syrjinnän kielto)
- Laki suojaa siis myös muita kuin miehiä ja naisia. Ihmistä tulee puhutella sukupuoleensa siten kuin hän on ilmaissut haluavansa

Sukupuolen moninaisuus ja termit

- Sukupuolen moninaisuuteen kuuluu monenlaisia termejä. Niitä syntyy koko ajan lisää, koska ihmisillä on tarve löytää sanoja omalle kokemukselleen.
- Riittää kun kunnioitat sitä, mitä ihminen sanoo itsestään ja miten hän toivoo itseään puhuteltavan
- Kaikki ihmiset eivät ole miehiä tai naisia ja jotkut lapsena tytöksi määritellyt ovatkin poikia tai toisinpäin. Lisäksi on paljon tämän sukupuolibinäärin eli kaksijakoisen sukupuolikäsityksen ulkopuolella olevia ihmisiä eli ei-binäärisiä ihmisiä. On muunsukupuolisia ihmisiä ja sukupuoleettomia ihmisiä.

Cis-, trans- ja intersukupuoliset

- Cissukupuolinen on sukupuolen maailmassa verrannollinen seksuaalisuuteen liittyvälle termille heteroseksuaali. Cissukupuolinen on sukupuolienemmistöön kuuluva ihminen, joka on sitä sukupuolta, joka hänelle on syntymässä määritelty jalkoväliin katsomalla.
- Cis tulee latinan kielestä ja tarkoittaa ”tällä puolen”. Trans on ”tuolla puolen”. Cissukupuolinen on ikään kuin sukupuolensa tällä puolen eikä siis koe ristiriitaa hänelle syntymässä määritellyn sukupuolen kanssa. Transihminen taas on tuolla puolen ja kokee ristiriitaa syntymässä määritellyn sukupuolen kanssa.
- On intersukupuolisia ihmisiä, jotka voivat olla naisia, miehiä, muunsukupuolisia, sukupuoleettomia tai jotain muuta. Intersukupuoliset kuuluvat kehovähemmistöön. Intersukupuolisuus tarkoittaa joukkoa erilaisia luonnollisia variaatioita, joissa kehon synnynnäiset sukupuolitetut piirteet, kuten kromosomit, sukuelimet tai hormonitoiminta eivät ole yksiselitteisesti nais- tai miestyypilliset

Sukupuolidysforia (Seta)

- **Sukupuolidysforia.** Sukupuolidysforia tarkoittaa sukupuoliristiriidan aiheuttamaa kokonaisvaltaista pahan olon tunnetta, joka eritellään usein kehodysforiaksi ja sosiaalseksi dysforiaksi:
- **Kehodysforialla** tarkoitetaan vierauden, ahdistuksen ja inhon tunteita, jotka kohdistuvat kehon sukupuolitettuihin piirteisiin.
- **Sosiaalinen dysforia** kuvaa sosiaalisissa tilanteissa ilmenevää ahdistusta ja pahan olon tunnetta, joka liittyy väärinsukupuolitamiseen eli siihen, ettei tule tilanteissa nähdyksi omana itsenään.

Huoli transnuorista

- Transnuorten psyykkinen hyvinvointi on monella mittarilla heikkoa ja esimerkiksi masennus ja ahdistuneisuus ovat heillä kolme kertaa yleisempiä kuin muilla nuorilla
- Heikompi psyykkinen hyvinvointi näkyy transnuorilla myös kohonneena riskinä itsetuhoisuuteen
- Olisi erityisen tärkeää yrittää muistaa puhutella nuoria nuorina tai heidän kutsumanimillään sen sijaan, että puhuttaisiin tytöistä ja pojista. Kaikki kun eivät ole tyttöjä tai poikia

Jokainen ihminen on Jumalan kuva

- Kun Mooses kysyi Jumalalta, mikä Jumalan nimi on, Jumala vastasi: ”Minä olen se joka olen.” (2 Moos. 3:14)
- Jo kirkkoisä Ambrosius on aikoinaan sanonut, että suurinta tietoa Jumalasta on tietää se, ettei hänestä voi tietää yhtään mitään
- Muistakaamme olla nöyriä, kun aavistellemme Jumalan tahtoa varsinkin silloin, kun meidän näkemyksemme Jumalasta tai hänen tahdostaan, saattaisi satuttaa toista ihmistä
- Jumala loi ihmisen mieheksi JA naiseksi, ei mieheksi TAI naiseksi. (1 Moos. 1:27) Jokaisen ihmisen oma tarina on pyhä, koskematon. Siihen kajoaminen väkivaltaisesti on pyhäinhäväistys.
- Kunpa Jeesuksen jäähyväisrukouksen sanoma tulisi todeksi ja eläväksi seurakunnissamme: ”Että he kaikki yhtä olisivat, jotta maailma uskoisi.” (Joh. 17:21)

Mitä voit luottamushenkilönä tehdä?

- Voisitko tilata kouluttajan kouluttamaan työntekijöitä, luottamushenkilöitä ja seurakuntalaisia sukupuolen moninaisuudesta?
- Voisiko rekrytoinneissa muistaa, että sukupuolta niin kuin muitakaan asioita ei pidä olettaa esimerkiksi nimen perusteella?
- Voisitko luottamushenkilönä puuttua, jos todistat sukupuoleen perustuvaa häirintää, syrjintää, ulossulkemista tai hengellistettyä vihapuhetta?
- Voisitko itse perehtyä lisää sukupuolen moninaisuuteen? Tietoa on internet pullollaan.
- Kaikkea ei tarvitse ymmärtää, mutta kaikkia tulee kunnioittaa

Seurakunnan luottamushenkilöiden teemamateriaalit 2023-2026

Late Mäntylä, Helsingin yliopistolaisten ja
lhbtq+ -ihmisten pappi

Kirkkopalvelut ry / STEP-opintokeskus 2023

